SMALININKAI

Alma Lekniutė

Tyrimai Smalininkų miestelyje

2017 m. Smalininkų miestelyje (Jurbarko r.), Kranto, Nemuno ir Stoties gatvėse vykdyti detalieji tyrimai ir žvalgymai. Planuojamų kloti vandentiekio ir buitinių nuotekų trasų vietoje žvalgytas 19,5 m^2 dydžio plotas, detaliaisiais tyrimais ištirtas 145 m^2 dydžio plotas.

1 pav. Tyrimų metu rastos buitinės keramikos šukės. N. Brazdeikio nuotr.

Fig. 1. Sherds of household pottery discovered during the investigation.

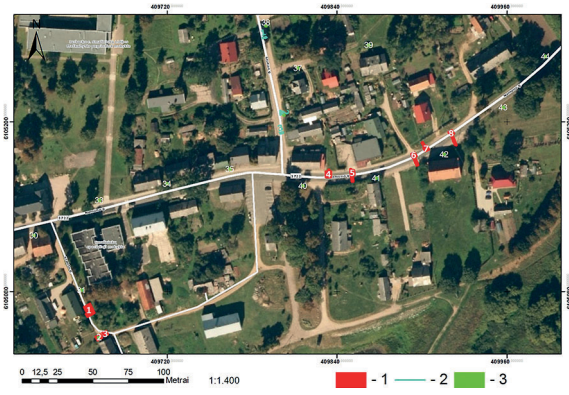

2 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – A. Lekniutės detalieji tyrimai; 2 – A. Lekniutės žvalgyti plotai; 3 – V. Vingio žvalgomieji tyrimai. A. Lekniutės brėž.

Fig. 2. Situation plan of the investigation: 1 – area excavated by A. Lekniutė; 2 – areas surveyed by A. Lekniutė; 3 – area surveyed by V. Vingis.

2017 m. V. Vingis atliko žvalgomuosius archeologinius tyrimus Smalininkų miestelyje, Daržų, Gėlių, Kalninės, Kranto, Nemuno, Parko, Perkėlos, Stoties, Tujų tako gatvėse ir ištyrė 44 šurfus. Šurfuose, tirtuose Nemuno gatvėje, fiksuotas XIX–XX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis su pavieniais radiniais, išskyrus šurfus 31–32 (greta Kranto *g.* 2, 4 sklypų) bei 41–42 (šalia Nemuno g. 3, 14, 16 sklypų), kuriuose fiksuotas archeologinis sluoksnis su XVII–XVIII a. datuojamomis keramikos, stiklo šukėmis (1 pav.), koklio fragmentu. Remiantis šių tyrimų rezultatais, šurfų 31–32, 41–42 aplinkoje atlikti detalieji tyrimai (2 pav.).

Kranto gatvėje tirtos perkasos 1–3. Perkasoje 1, 40 cm gylyje atsidengė nebenaudojamo XIX a. pabaigos – XX a. pradžios nuotekų kolektoriaus fragmentas. Perkasoje kolektorius 1x1 m dydžio, 2,1 m aukščio, krautas iš raudonų apie 28x13x6 cm dydžio plytų, kurios tarpusavyje rištos trapiu kalkių skiediniu. Perkasų 2–3 P sienelėse apie 3 m atstumu vienas nuo kito atidengti iki 2 m ilgio tašytų akmenų pamatai, datuojami XVIII–XIX a. Akmenys nuo 10x7x 5 cm iki 65x40x25 cm dydžio, rišamosios medžiagos nepastebėta. Pamatų aplinkoje fiksuotas juosvos žemės sluoksnis su XVIII–XX a. datuojamais radiniais – pilkos bei rusvos spalvos molio masės puodų briaunų, sienelių, ąselių fragmentai, lėkštės pakraštėlio fragmentas, dvi kaltinės vinys, stiklo buteliuko šukė.

Nemuno gatvėje, perkasose 4–8, nuėmus asfalto dangą, atidengtas tašytų akmenų grindinys, datuojamas XX a. I puse. Akmenys apie 10x5x5–30x25x20 cm dydžio. Perkasoje 5, 90 cm gylyje atidengti apdegę XVIII a. datuojami pastato struktūros elementai (3 pav.). Į perkasą pateko 3 m ilgio, 2–3 m pločio pastato dalis. Perkasos 5 R dalyje fiksuotas šio pastato pamatas (?), krautas iš vienos eilės neskaldytų nuo 10x10x7 cm iki 60x60x50 cm dydžio

akmenų, tarpusavyje rištų rausvu moliu. Fragmentas apie 1,6 m ilgio, orientuotas ŠR–PV kryptimi. Perkasos 5 Š dalyje fiksuotas rausvu moliu drėbtas apie 3x1,4 m dydžio krosnies padas (?) iš skaldytų lauko akmenų. Akmenys nuo 10x10x7 cm iki 30x20x20 cm dydžio. Po šiuo krosnies padu (?) buvusioje duobėje rasta stipriai apdegusių trapių juodos spalvos keramikos fragmentų su grūsto akmens priemaišomis. Po sudegusiomis grindimis apie 1 m gylyje rastos dvi monetos – XVII a. datuojamas Jono Kazimiero šilingas su apsitrynusiu užrašu „DVC LIT...“ bei XVIII a. pradžia datuojama smarkiai apsitrynusi Petro I moneta (4 pav.).

Perkasose 5–8 ant gelsvos spalvos smėlio – įžemio, surinkta 10 titnaginių radinių (7 nuoskalos, 1 kirvis, 1 vienagalio kūginio skaldytinio dalis, 1 titnago skeltės viršutinė dalis) (5 pav.). Radiniai priskiriami mezolito laikotarpio I pusei.

The Investigation in the Town of Smalininkai

During a 2017 investigation in the town of Smalininkai (Jurbarkas District), 145 m^2 were excavated (Fig. 2) and 17th–20th-century cultural layers with contemporaneous finds recorded (Fig. 1). Fragments of a 19th–20th-century, shaped stone foundation were unearthed in trenches 2 and 3. Sett paving was unearthed in trenches excavated in the Nemuno Street carriageway after the removal of the asphalt. In trench 5, elements of a burnt 18th-century building structure were unearthed at a depth of 90 cm (Fig. 3), and deeper down 17th–18th-century coins (Fig. 4). In trenches 5–8, ten flint finds (seven flakes, an axe, a single-platform conical core, and the distal end of a flint flake) (Fig. 5), ascribable to the first half of the Mesolithic were collected on yellowish natural sand.

3 pav. Perkasoje 5 atidengti pastato struktūros elementai iš V. N. Brazdeikio nuotr.

Fig. 3. Building structural elements unearthed in trench 5, as seen from the W.

4 pav. Perkasoje 5 po pastatu rastos monetos: 1 – Jono Kazimiero šilingas; 2 – Petro I moneta. A. Lekniutės nuotr.

Fig. 4. Coins found under the building in trench 5: 1 – a John II Casimir shilling; 2 – a Peter the Great coin.

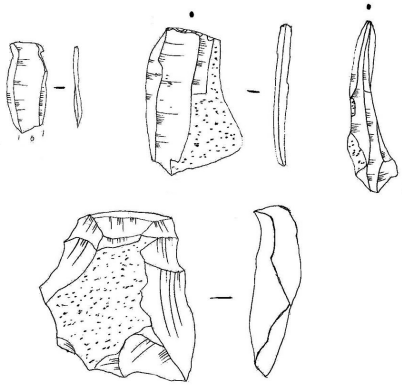

5 pav. Titnaginiai radiniai. T. Rimkaus pieš.

Fig. 5. Flint finds.